

İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda Öğrenime Başlayan Öğrencilerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Farkındalıkları

Zeynep Yalnız*

İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkiye
zeynepyalniz@aydin.edu.tr
0000-0002-8297-6917

Türkiz Verimer

İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkiye
turkizverimer@aydin.edu.tr
0000-0002-3104-9283

ÖZET

Çalışmamız, yüksek öğrenime başlayan öğrencilerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH) konusundaki farkındalıklarını araştırmak amacı ile yapılmıştır. Araştırmanın örneklemi, 2021-2022 akademik yılı güz döneminde İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenime başlayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 17-25 yaşları arasında 454 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmanın yürütülmesi için Kişisel Bilgi Formu ve Anket Formu çevirim içi ortamda (Google Forms) oluşturulmuş, bu formlar, 11.10.2021-25.10.2021 tarihleri arasında e-posta ve mesaj yoluyla iletilerek araştırmaya katılan öğrencilerden veriler toplanmıştır. Çalışmamızın sonucuna göre üniversiteye başlayan öğrencilerin anne eğitim düzeyinin, yaşın, mezun olunan lisenin ve lisede yaşanan yerin CYBH hakkında bilgi düzeylerine etkisi olduğu görülmüştür. Çalışmamızın sonucuna göre CYBH'ların; bulaş yolları, korunma yöntemleri, en fazla bulaşan cinsel hastalıklar ile enfeksiyon etkenleri, bulaş olduktan sonra infertiliteye yol açma durumu ve ilgili diğer önemli sağlık problemleri konularında eğitim verilmesinin gerekli olduğunu desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: *cinsel yolla bulaşan hastalıklar, CYBH, CYBE, HIV, HPV, bel soğukluğu.*

Makale geliş tarihi: 23/01/ 2024 - Makale kabul tarihi: 02/02/2024

*Sorumlu Yazar

DOI:10.17932/IAU.ASD.2015.007/asd_v010i1004

Awareness Of Sexually Transmitted Diseases Of Students Starting At Istanbul Aydın University Vocational School Of Health Services

ABSTRACT

Our research was conducted to investigate the differences in sexually transmitted diseases (STD) among students who started studying at a vocational school of health. The sample of the research consists of 454 students aged 17-25, who started to study at Istanbul Aydın University, Vocational School of Health Services in the fall semester of the 2021-2022 academic year and agreed to participate in the study. To conduct the study, the Personal Information Form and Survey Form were created online (Google Forms), and these forms were sent via e-mail and message between 11.10.2021 and 25.10.2021. Data was collected from the students who participated in the research. Studies have shown that the education level of the mother, age, the high school graduated from, and the place of residence in high school have an impact on the level of knowledge of students about STD. For this reason, it is recommended that students should be educated on the ways of transmission of STD, methods of protection, the most transmitted sexual diseases and infectious agents, the possibility of causing infertility after infection, and other important health problems.

Keywords: *sexually transmitted diseases, STD, STDI, HIV, HPV, gonorrhoea.*

GİRİŞ

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH), ciddi bir küresel sağlık sorunudur (Farley vd., 2020). Birden fazla partnerle korumasız cinsel ilişkilerde bulunmak, cinsel yolla bulaşan hastalığa sahip olan hastalık öyküsü, tecavüz, fuhuş, alkol ve tütün ürünleri kullanımı gibi durumlar cinsel yolla bulaşan hastalıkların bulaş riskini artıran etmenlerdendir. (Tripathi, Mousa, 2022). İntravenöz ilaç ve uyuşturucu kullanımı ise cinsel yolla bulaşan hastalıkların bulaşını en fazla artıran faktörlerdendir. Hastalığın etkeni, bulaş yolu ve semptomları hastalığın gidişatını belirleyen faktörler arasında yer alır. (Irizary, Velasquez, Wray, 2022). CYBH semptomları ve komplikasyonları düşünüldüğünde, bu hastalıkların tedavisi ayrıca ülke ekonomisi için de büyük bir yükür.

CYBH'nın görülme oranı dünyada kayıt altına alınan verilerden daha fazladır. Yapılan araştırmalara göre dünya üzerinde pek çok ülkede durumun ciddiyeti ve hastalıkların resmi kayıtlara geçirilmesi önemsenmemektedir (Elkin, 2015). İnsanlar genç yaşta cinsel olarak aktif olmalarının ardından eğer yeterli bilgi seviyesine sahip değiller ise korunma yöntemlerini uygulamamakta ve riskli cinsel temaslarda bulunabilmektedir. Ülkemizde yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin, CYBH hakkında farkındalık açısından yetersiz olduklarını ifade ettiği bildirilmiştir. (Demir, G., Şahin, T., 2014).

CYBH, mikroorganizmanın cinsel temas sırasında partnerler arasında vajinal, oral ya da anal yolla bulaşı sonucu oluşur. CYBH; tedavi edilmediği, tedaviye cevap vermediği ya da henüz mevcut tedavi rejimleri olmadığı için ciddi komplikasyonlara sebep olabilir (Wagenlehrer, 2016).

Gerçekte cinsel yolla bulaşan bir hastalığı olan fakat bunun farkında olmayan pek çok insan yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Bu hastalıklar hakkında farkındalık yaratmak ve bulaşının önlenebileceğini öğretmek, cinsel CYBH'nın ortaya çıkma riskini ve ve sağlık çalışanlarının iş yükünü önemli ölçüde azaltacaktır (Wagenlehrer, 2016; Gray vd., 2012).

Çalışmamızın amacı İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'na başlayan öğrencilerin CYBH hakkında bilgi düzeylerini araştırmaktır. Anket çalışmamızda en sık görülen ve CYBH'a sebep olan 8 enfeksiyon etkeni soruşturulmuştur. Bunlardan dördü tedavi edilebilir (Klamidya, Gonore, Sifiliz, Trikomonas) ve diğer dördü ise tedavisi güç veya tedavisi mümkün olmayan (Hepatit B, HSV, HIV, HPV) hastalıklara

yol açan etkenlerdir (Tripathi, Mousa, 2022). Özellikle servikal kanser oluşumu için bireyin mutlaka HPV bulaşı olması gerektiği, diğer risk faktörlerinin ise süreci hızlandırmada önemli rol oynadığı üzerinde durulmaktadır. (Mavi Aydoğdu S.G. Özsoy Ü., 2018)

YÖNTEM

İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenime başlayan öğrenciler üzerinde yapılması planlanan ve CYBH konusundaki farkındalıklarının araştırılacağı çalışmanın başlatılabilmesi için İstanbul Aydın Üniversitesi Klinik (Girişimsel Olmayan) Araştırmalar Etik Kurulundan 15.09.2021 tarihinde onay alınmıştır (Protokol No: 2021/574). Çalışma, araştırmaya katılmayı kabul edip bilgilendirmiş onamları alınan öğrenciler üzerinde Helsinki Bildirgesi'ne uygun şekilde yürütülmüştür.

Çalışmanın örneklemini 2021-2022 akademik yılı güz döneminde İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenime başlayan, 17-30 yaşları arasında 454 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları:

Çalışmanın yürütülmesi için Kişisel Bilgi Formu ve Anket Formu çevirim içi ortamda (Google Forms) oluşturulmuş, bu formlar, 11.10.2021-25.10.2021 tarihleri arasında e-posta ve mesaj yoluyla iletilerek veriler araştırmaya katılan öğrencilerden toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu:

Kişisel bilgi formunda çalışmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik durumunu değerlendirmek için yaş, cinsiyet, medeni durum, anne-baba eğitim düzeyi, yaşadıkları yer hakkında sorulara yer verilmiştir.

Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi:

İstatistiksel analizler, SPSS (IBM SPSS Statistics 24) adlı paket program kullanılarak yapılmıştır. Bulguların yorumlanmasında frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

İki nitel değişkenin birbiriyle ilişkilerinin incelenmesinde "Pearson- χ^2 " çapraz tabloları kullanılmıştır. Karşılaştırma parametrelerinde $P \leq 0,02$ değeri anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda

öğrenime başlayan 454 öğrencinin , CYBH konusundaki farkındalıklarını inceleyen araştırmamıza ait bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo-I' de; araştırmaya katılanların %78,6'nın kadın ve %87,6'sinin 17-21 yaş grubunda olduğu %98,0'nın bekar, %38,3'ünün annesinin ilkököl mezunu, %33,7'sinin babasının ortaokul mezunu, %35,0'inin Anadolu lisesinden mezun olduğu ve %62,6'sının lise eğitimini il sınırları içinde aldığı görülmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bulguların dağılımı

Değişken (N=454)	n	%
Cinsiyet		
Kadın	357	78,6
Erkek	97	21,4
Yaş grupları		
17-21	398	87,6
22-25	33	7,3
>25	23	5,1
Medeni durum		
Evli	9	2,0
Bekar	445	98,0
Anne eğitim düzeyi		
Herhangi bir eğitimi yok	23	5,1
İlkokul	174	38,3
Ortaokul	132	29,1
Lise	105	23,1
Üniversite	20	4,4
Baba eğitim düzeyi		
Herhangi bir eğitimi yok	4	0,9
İlkokul	140	30,8
Ortaokul	153	33,7
Lise	124	27,3
Üniversite	33	7,3
Mezun olunan lise		
Anadolu Lisesi	159	35,0
İmam Hatip Lisesi	42	9,3
Meslek Lisesi	129	28,4
Sağlık Lisesi	67	14,7
Diğer	57	12,6

Lisede yaşanan yer

İl	284	62,6
İlçe	159	35,0
Köy	11	2,4

Tablo II'de araştırmaya katılanların %81,5'sinin CYBH arasında en fazla AİDS / HIV hastalığını bildiği, %83,0'ünün CYBH korunmanın mümkün olduğunu düşündüğü, %56,8'inin CYBH tedavi edilebilir olduğunu düşündüğü ve %56,3'ünün CYBH kısırlığa yol açıp/açmadığını bilmediği belirlenmiştir. Katılımcıların %40,3'ünün CYBH hastalıkların cinsellik dışında bulaşabileceğini düşündüğü, %69,6'sının bilgi kaynağı olarak en fazla kullanılan yöntemin internet kullanımı olduğu, %56,4'ünün CYBH hakkında eğitim almak istediği, %81,3'ünün cinsel deneyime sahip olmadığı ve %99,6'sının CYBH geçirmedini bildirdiği belirlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin CYBH ile ilgili bulgularının dağılımı

Değişken (N=440)	n	%
Bilinen cinsel yolla bulaşan hastalıklar*		
Sifiliz (Frengi)	95	20,9
Gonore (Bel soğukluğu)	136	30,0
AİDS / HIV	370	81,5
Hepatit-B	298	65,6
HPS (Herpes Simplex Virus/Uçuk)	141	31,1
HPV (Human Papilloma Virus)	146	32,2
Trikomonas	24	5,3
Klamidya	62	13,7
Kandida	35	7,7
Genital warts (Siğil)	194	42,7
CYBH korunmanın mümkün olması		
Evet	377	83,0
Hayır	14	3,1
Bilmiyor	63	13,9
CYBH tedavi edilebilmesi		
Evet	258	56,8
Hayır	70	15,4
Bilmiyor	126	27,8
CYBH kısırlığa yol açması		
Evet	131	28,9
Hayır	67	14,8
Bilmiyor	256	56,3

CYBH cinsellik dışında bulaşması

Evet	183	40,3
Hayır	141	31,1
Bilmiyor	130	28,6

CYBH bilgi kaynağı*

Aile	64	14,1
Arkadaş	127	28,0
Okul	235	51,8
Televizyon/Yazılı ve sözlü basın	108	23,8
İnternet	316	69,6
Sağlık çalışanı	173	38,1

CYBH hakkında eğitim almayı isteme

Evet	256	56,4
Hayır	198	43,6

Cinsel deneyime sahip olma

Evet	85	18,7
Hayır	369	81,3

CYBH geçirme durumu

Evet	2	0,4
Hayır	452	99,6

*Soruya birden fazla cevap verilmiştir ve yüzdeler satır bazlı olarak toplam örnek sayısına göre belirlenmiştir.

Tablo-3'ten; annesinin ilkokul ve altı eğitim düzeyi olan katılımcıların %52,4'ü CYBH'dan korunma konusu hakkında bilgisi olmadığı; buna karşılık %43,2'sinin ise CYBH'dan korunmanın mümkün olduğunu ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Annenin eğitim düzeyi ile CYBH'dan korunmanın mümkün olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2=11,270$; $p=0,024$). (Tablo3). Tablo-3'ten; annesi ortaokul mezunu olanların %29,2'sinin, lise mezunu olanların ise %27,6'sının CYBH'dan korunmanın mümkün olduğunu belirttikleri anlaşılmaktadır.

CYBH'dan korunma durumu ile cinsiyetin ($\chi^2=1,178$ $p=0,555$), yaş gruplarının ($\chi^2=4,061$ $p=0,398$) medeni durumun ($\chi^2=1,875$ $p=0,392$), babaların eğitim düzeyinin ($\chi^2=8,276$ $p=0,082$), mezun olunan lisenin ($\chi^2=10,699$ $p=0,098$) ve lise eğitimi sırasında yaşan yer ($\chi^2=0,859$ $p=0,930$) arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Tablo 3. CYBH korunma durumu ile bazı özellikler arasındaki ilişkilerin incelenmesi

Değişken	CYBH korunma		Mümkün Değil (n=14)		Bilmiyor (n=63)		İstatistiksel analiz* Olasılık
	n	%	n	%	n	%	
Cinsiyet							
Kadın	293	77,7	12	85,7	52	82,5	$\chi^2=1,178$
Erkek	84	22,3	2	14,3	11	17,5	$p=0,555$
Yaş grupları							
17-21	327	86,7	14	100,0	57	90,5	$\chi^2=4,061$
22-25	28	7,5	-	-	5	7,9	$p=0,398$
>25	22	5,8	-	-	1	1,6	
Medeni durum							
Evli	9	2,4	-	-	-	-	$\chi^2=1,875$
Bekar	368	97,6	14	100,0	63	100,0	$p=0,392$
Anne eğitim düzeyi							
İlkokul ve altı	163	43,2	1	7,1	33	52,4	$\chi^2=11,270$
Ortaokul	110	29,2	5	35,7	17	27,0	$p=0,014$
Lise ve üzeri	104	27,6	8	57,1	13	20,6	
Baba eğitim düzeyi							
İlkokul ve altı	114	30,2	3	21,4	27	42,9	$\chi^2=8,276$
Ortaokul	135	35,8	3	21,4	15	23,8	$p=0,082$
Lise ve üzeri	128	34,0	8	57,2	21	33,3	
Mezun olunan lise							
Anadolu Lisesi	124	32,9	6	42,9	29	46,0	$\chi^2=10,699$
Meslek Lisesi	108	28,6	1	7,1	20	31,8	$p=0,098$
Sağlık Lisesi	60	15,9	2	14,3	5	7,9	
Diğer	85	22,6	5	35,7	9	14,3	
Lisede yaşanan yer							
İl	236	62,6	8	57,1	40	63,5	$\chi^2=0,859$
İlçe	132	35,0	6	42,9	21	33,3	$p=0,930$
Köy	9	2,4	-	-	2	3,2	

*İki nitel değişkenin birbiriyle ilişkilerinin incelenmesinde "Pearson- χ^2 " çapraz tabloları kullanılmıştır.

Cinsiyet ile CYBH tedavi edilebilirliği durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2=8,876$; $p=0,012$) (Tablo 4). CYBH tedavi edilebilir olduğunu düşünen 212 kişinin (%82,2) ve bu konuyu bilmeyen 99 kişinin (%78,6) kadın olduğu, tedavi edilebilir olmadığını düşünen 24 kişinin (%34,3) erkek olduğu belirlenmiştir. Tedavi edilebilir olduğunu düşünen ve bu konu hakkında bilgisi olmayanların kadın olma oranı, tedavi edilebilir olmadığını düşünenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Mezun olunan lise ile CYBH tedavi edilebilirliğinin mümkün olduğunu düşünenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2=21,321$; $p=0,002$) (Tablo 4). CYBH tedavi edilebilir olduğunu düşünen 84 kişinin (%32,6) Meslek lisesi mezunu olduğu, tedavi edilebilir olmadığını düşünen 24 kişinin (%34,3) ve bu konuyu bilmeyen 60 kişinin (%47,6) Anadolu lisesi mezunu olduğu belirlenmiştir. Tedavi edilebilir olduğunu düşünenlerin ağırlıklı olarak Meslek lisesi mezunu, tedavi edilebilir olmadığını düşünen ve bu konuyu bilmeyenlerin ise ağırlıklı olarak Anadolu lisesi mezunu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. CYBH tedavi edilme durumu ile bazı özellikler arasındaki ilişkilerin incelenmesi

CYBH tedavi edilebilirliği	Mümkün (n=258)		Mümkün Değil (n=70)		Bilmiyor (n=126)		İstatistiksel analiz* Olasılık
	n	%	n	%	n	%	
Değişken							
Cinsiyet							
Kadın	212	82,2	46	65,7	99	78,6	$\chi^2=8,876$ p=0,012
Erkek	46	17,8	24	34,3	27	21,4	
Yaş grupları							
17-21	219	84,9	67	95,7	112	88,9	$\chi^2=9,017$ $p=0,061$
22-25	21	8,1	1	1,4	11	8,7	
>25	18	7,0	2	2,9	3	2,4	
Medeni durum							
Evli	6	2,3	2	2,9	1	0,8	$\chi^2=1,348$ $p=0,510$
Bekar	252	97,7	68	97,1	125	99,2	
Anne eğitim düzeyi							
İlkokul ve altı	115	44,6	29	41,4	53	42,1	$\chi^2=3,370$ $p=0,498$
Ortaokul	69	26,7	26	37,1	37	29,4	
Lise ve üzeri	74	28,7	15	21,5	36	28,5	

Baba eğitim düzeyi

İlkokul ve altı	84	32,6	23	32,9	37	29,4	$\chi^2=2,016$
Ortaokul	90	34,8	24	34,2	39	31,0	$p=0,733$
Lise ve üzeri	84	32,6	23	32,9	50	39,6	

Mezun olunan lise

Anadolu Lisesi	75	29,1	24	34,3	60	47,6	$\chi^2=21,321$
Meslek Lisesi	84	32,6	18	25,7	27	21,4	$p=0,002$
Sağlık Lisesi	33	12,7	17	24,3	17	13,5	
Diğer	66	25,6	11	15,7	22	17,5	

Lisede yaşananlar yer

İl	161	62,4	44	62,9	79	62,7	$\chi^2=0,671$
İlçe	92	35,7	24	34,2	43	34,1	$p=0,955$
Köy	5	1,9	2	2,9	4	3,2	

*İki nitel değişkenin birbiriyle ilişkilerinin incelenmesinde "Pearson- χ^2 " çapraz tabloları kullanılmıştır.

Yaş sınıfları ile CYBH kısırlığa yol açması durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2=17,097$; $p=0,002$) (Tablo 5) CYBH kısırlığa yol açtığını düşünen 115 kişinin (%87,8) ve bu konuyu bilmeyen 231 kişinin (%90,2) 17-21 yaş grubunda olduğu, kısırlığa yol açmadığını düşünen 10 kişinin (%14,9) <25 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. 17-21 yaş grubunda kısırlığa yol açmadığını düşünenlerin oranı, kısırlığa yol açtığını düşünen ve bu konu hakkında bilgisi olmayanların oranından yüksek olduğu belirlenmiştir.

Lise eğitim yeri ile CYBH kısırlığa yol açması durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2=10,627$; $p=0,031$). CYBH kısırlığa yol açtığını düşünen 77 kişinin (%58,8) ve bu konuyu bilmeyen 154 kişinin (%60,2) lisede ilde yaşadığı, kısırlığa yol açmadığını düşünen 14 kişinin (%20,9) lisede ilçede yaşadığı belirlenmiştir. Lisede İl'de yaşayanların kısırlığa yol açtığını düşünenlerin ve bu konu hakkında bilgisi olmayanların oranı, kısırlığa yol açmadığını düşünenlerin oranından yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. CYBH kısırlığa yol açması ile bazı özellikler arasındaki ilişkilerin incelenmesi

CYBH kısırlığa yol açması	Mümkün (n=377)		Mümkün Değil (n=14)		Bilmiyor (n=63)		İstatistiksel analiz* Olasılık
	n	%	n	%	n	%	
Değişken							
Cinsiyet							$\chi^2=3,222$
Kadın	96	73,3	55	82,1	206	80,5	p=0,200
Erkek	35	26,7	12	17,9	50	19,5	
Yaş grupları							$\chi^2=17,097$
17-21	115	87,8	52	77,6	231	90,2	p=0,002
22-25	12	9,1	5	7,5	16	6,3	
>25	4	3,1	10	14,9	9	3,5	
Medeni durum							$\chi^2=13,758$
Evli	3	2,3	5	7,5	1	0,4	p=0,001
Bekar	128	97,7	62	92,5	255	99,6	
Anne eğitim düzeyi							$\chi^2=2,145$
İlkokul ve altı	52	39,7	27	40,3	118	46,1	p=0,709
Ortaokul	40	30,5	19	28,4	73	28,5	
Lise ve üzeri	39	29,8	21	31,3	65	25,4	
Baba eğitim düzeyi							$\chi^2=4,651$
İlkokul ve altı	35	26,7	21	31,3	88	34,4	p=0,325
Ortaokul	45	34,4	19	28,4	89	34,8	
Lise ve üzeri	51	38,9	27	40,3	79	30,8	
Mezun olunan lise							$\chi^2=11,885$
Anadolu Lisesi	32	25,2	26	38,8	100	39,1	p=0,065
Meslek Lisesi	45	34,4	14	20,9	70	27,3	
Sağlık Lisesi	24	18,3	13	19,4	30	11,7	
Diğer	29	12,1	14	20,9	56	21,9	
Lisede yaşanan yer							$\chi^2=10,627$
İl	77	58,8	53	79,1	154	60,2	p=0,031
İlçe	49	37,4	14	20,9	96	37,5	
Köy	5	3,8	-	-	6	2,3	

*İki nitel değişkenin birbiriyle ilişkilerinin incelenmesinde "Pearson- χ^2 " çapraz tabloları kullanılmıştır.

TARTIŞMA

Gençlerin özellikle üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklara maruz kalma riskleri çeşitli sebeplerle artmaktadır. Bu sebeplerin arasında aileden bağımsız yaşama isteği, kendilerini toplum içinde kanıtlama çabaları, cinsel deneyimlerini erken yaşlarda yaşamaları, damar içi ilaç ya da madde kullanımı ve dövme yaptırmanın gün geçtikçe yaygınlaşması yer almaktadır. (Bakır, N. ve Kızılkaya Beji, N. 2015). Hepatit-B ve AIDS / HIV gibi cinsel yolla ve kan-kan ürünleri ile bulaşan hastalıkların ve bu hastalığa yakalanan gençlerin insidansında artış söz konusudur. Cinsel aktiflik döneminde bulaşın zirve yapmasında gençlerin konu hakkında yeteri kadar bilgi sahibi olmamaları ve korunma yöntemlerini bilmemeleri önemli bir faktördür. (Ünsar v.d. 2019)

Eroğlu ve Akalpler'in 2015 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde öğrenim gören 14762 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %56,5'i CYBH hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmiş ve öğrencilerin bilgi sahibi oldukları CYBH arasında ilk üç sırada AIDS, Gonore ve Hepatit B olduğu saptanmıştır. Öğrenciler, bu hastalıkların en sık korunmasız cinsel ilişki ve kan nakliyle bulaştıklarını bildirmişlerdir. Korunma yolları açısından ise öğrenciler tanımadıkları kişilerle cinsel ilişkide bulunurken kondom kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir (Akalpler, Eroğlu, 2015). Çalışmamızda öğrencilerin %43,2 CYBH hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmiş, bu öğrencilerden %81,5'i CYBH arasında en çok HIV/AIDS enfeksiyonlarını bildiklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar yaptığımız çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Karasu ve arkadaşları 2017 yılında hemşirelik öğrencileri üzerinde CYBH hakkında farkındalık düzeylerini araştıran çalışmalarında, öğrencilerin yaş ortalaması arttıkça CYBH hakkında bilgi seviyeleri, korunma yöntemlerinin bilinmesi ve aileleriyle bu durumu paylaşabilme durumlarının artış gösterdiği saptanmıştır. AIDS'in cinsel ilişki dışında ortak çatal, kaşık, bıçak kullanımı ile bulaşabileceği ile ilgili yanlış düşüncesi öğrenciler arasında yaygındır (Karasu vd., 2017). Çalışmamızda öğrenciler arasında anne ve babalarının eğitim seviyesi arttıkça CYBH'den korunmanın mümkün olduğunu belirten öğrenci sayısı artış göstermiştir. Benzer şekilde yaş ortalaması arttıkça öğrencilerin CYBH'den korunmanın mümkün olduğu konusunda bilgilerinin artış gösterdiği saptanmıştır.

Avcıkurt'un 2014 yılında Balıkesir Üniversitesi'nde öğrencilerin AIDS hakkındaki bilgi düzeyleri ve farkındalıkları konusunda yaptığı çalışmasında; öğrencilerin büyük çoğunluğunun AIDS ile ilgili sorulara doğru yanıt verdiği saptanmıştır. Ayrıca AIDS ile ilgili bilgi seviyesinin ve hastalığa bakış açısındaki olumsuz düşüncenin yaş ortalaması arttıkça azaldığı saptanmıştır (Avcıkurt, 2014). Çalışmamıza katılan öğrencilerin de CYBH içinde bilgi düzeylerinin en fazla AIDS hakkında olduğu görülmüştür.

Kömürcü ve arkadaşlarının 2023 yılında bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören 100 rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümü öğrencisi üzerinde yaptıkları çalışmada cinsel deneyimi olan öğrencilerin %28 olduğu ve bu öğrencilerden %54'ünün korunma yolu olarak kondom kullandığı saptanmıştır. Çalışmamızda, cinsel deneyime sahip olan öğrenci oranı %18,7 dir.

Elkin tarafından 2015 yılında İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Meslek Yüksekokulu'nda öğretim gören 552 öğrenci ile yapılan çalışmada öğrencilerden %57,4'ü ise kendini CYBH hakkında yeterli bilgi düzeyinde olmadığını bildirmiştir. Yine katılımcıların %73,5'inin CYBH ile ilgili eğitim almak istediği, %72,1'i ise bu hastalıkların önlenebileceği yönünde görüş belirtmiştir. CYBH arasında en sık bilinen hastalık AIDS olmuştur. Bunu sifiliz, gonore ve Hepatit B takip etmiştir. Bu bilgiyi ise okullarındaki derslerden edindiklerini ifade etmişlerdir katılımcıların %48,8'u CYBH'den en iyi korunma metodunun kondom olduğu bildirilmiştir. (Elkin, 2015).

Bizim çalışmamızda CYBH arasında en fazla bilineni AIDS'tir. Öğrenciler CYBH hakkındaki bilgilerini %69,6 oranında internetten edindiklerini belirtmiş, %56,4'ü ise CYBH ile ilgili bilgi sahibi olmayı istediklerini ifade etmiştir. Katılımcıların %77,7'si, CYBH'dan korunmanın mümkün olduğunu belirtmiştir.

Turan ve Erdoğan'ın 2017 yılında yaptıkları çalışmada 481 hemşirelik öğrencisinin CYBH hakkındaki bilgi düzeyleri ve farkındalıkları araştırılmıştır. Öğrencilerin %60,5'i kendini CYBH hakkında yeterli bilgi seviyesinde olduğunu görürken, %24,1'i ise bu hastalıkların yalnızca cinsel ilişki yoluyla bulaştığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %19,5'i CYBH'e yakalanma ihtimalleri olduğunda kontrol için bir sağlık kuruluşuna gidemeyeceklerini bildirmişlerdir. Bu çalışmada

da öğrencilerin yaş ortalaması arttıkça CYBH hakkında bilgi düzeylerinin arttığı görülmüştür (Turan, Erdoğan, 2017).

Bizim çalışmamızda Anadolu lisesinden mezun olan öğrencilerin CYBH ile ilgili bilgi düzeylerinin daha fazla olduğu, anne ve baba eğitim seviyelerinin yükseldikçe öğrencilerin CYBH hakkında daha fazla farkındalığa ulaştıkları saptanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmamızda annenin eğitim düzeyi ile CYBH'dan korunmanın mümkün olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiş olup, anne eğitim seviyesi arttıkça öğrencilerin CYBH ile ilgili bilgi ve farkındalıklarının da arttığı saptanmıştır. Cinsiyet ile CYBH'ın tedavi edilebilir olduğunu düşünenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiş olup, tedavi edilebilir olduğunu düşünenlerin daha yüksek oranda kadın olduğu belirlenmiştir. Ayrıca CYBH'ın tedavi edilebilir olduğunu düşünenler arasında meslek lisesinde okuyan öğrencilerin oranı , diğer lisede okuyan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Lise eğitim yeri ile CYBH kısırlığa yol açması durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiş olup, liseyi ilde okuyan öğrencilerin CYBH'ın kısırlığa yol açtığını düşünme oranları ilçe ve köyde okuyanlara oranla daha yüksek bulunmuştur.

Yapılan çalışmanın sonuçları, toplum sağlığı açısından öğrencilere CYBH 'ların bulaş yolları, korunma yöntemleri, en fazla bulaşan cinsel hastalıklar ve enfeksiyon etkenleri, bulaş olduktan sonra infertiliteye yol açma durumu ve diğer ilgili önemli sağlık problemleri konularında eğitim verilmesinin önemli olduğunu düşündürmektedir.

Yazar Katkısı:

Çalışma konsepti/Tasarımı: Z.Y. ve T.V.

Veri toplama: Z.Y.

Veri analizi ve yorumlama: Z.Y.

Yazı taslağı: Z.Y

Makalenin son halinin onaylanması: Z.Y. T.V.

Etik Kurul izni: İstanbul Aydın Üniversitesi Klinik (Girişimsel Olmayan) Araştırmalar Etik Kurulundan 15.09.2021 tarihinde onay alınmıştır (Protokol No: 2021/574).

Etik Beyanı:

Bu çalışmada, “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerekli tüm kurallara uyulduğunu, bahsi geçen yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirinin gerçekleştirilmediğini taahhüt ederiz.

KAYNAKLAR

Akalpler Ö, Eroğlu K. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Üniversite Öğrencilerinin Sık Görülen Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlara İlişkin Bilgileri ve Cinsel Davranışları. HUEMFAD. 2015;2(2):1-19.

Solmaz Avcıkurt, A. (2014). Balıkesir Üniversitesi Öğrencilerinin Hiv/ Aids Hakkındaki Bilgi Düzeyi Ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 3(2), 79-86.

Babaoğlu ÜT, Demir G, Biçer S. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin HIV/ AIDS hakkındaki bilgi düzeyleri ve tutumlarının değerlendirilmesi. Bozok Tıp Derg 2018;8:18–24. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/444885>

Bakır, N., & Kızılkaya Beji, N. (2015). Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Bilgi Düzeyleri. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 5(3), 10-16.

Bugg CW, Taira T, Zaurova M. Pelvic inflammatory disease: diagnosis and treatment in the emergency department [digest]. Emerg Med Pract. 2016 Dec 22;18(12 Suppl Points & Pearls):S1-S2.

Capriotti T. HIV/AIDS: An Update for Home Healthcare Clinicians. Home Healthc Now. 2018 Nov/Dec;36(6):348-355.

Elkin, N. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusunda Bilgilerinin Araştırılması. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 8(1), 1-14.

Farley TM, Samuelson J, Grabowski MK, Ameyan W, Gray Rh, Baggaley R. Impact of male circumcision on risk of HIV infection in men in a changing epidemic context - systematic review and meta-analysis. J Int AIDS Soc. 2020 Jun;23(6):e25490.

Demir, G., & Şahin, T. (2014). Selçuk Üniversitesi Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 4(3), 19-24.

Gray R, Kigozi G, Kong X, Ssempiija V, Makumbi F, Watty S, Serwadda D, Nalugoda F, Sewenkambo NK, Wawer MJ. The effectiveness of male circumcision for HIV prevention and effects on risk behaviors in a posttrial follow-up study. AIDS. 2012 Mar 13;26(5):609-15.

Irızary L, Velasquez J, Wray AA. StatPearls [Internet]. StatPearls Publishing; Treasure Island (FL): May 23, 2022. Chancroid.

Justız Vaillant AA, Gulick Pg. Statpearls [Internet]. Statpearls Publishing; Treasure Island (Fl): Sep 20, 2022. Hiv Disease Current Practice.

Karasu F, Göllüce A, Güvenç E, Dadük, S, Tuncel T. Hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgilerinin incelenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Derg 2017;5:1–15.

Mathew Jr J, Sapra A. StatPearls [Internet]. StatPearls Publishing; Treasure Island (FL): Aug 8, 2022. Herpes Simplex Type 2.

Mavi Aydoğdu S.G., Özsoy Ü Serviks kanseri ve HPV Androl Bul 2018;20:25–29 <https://www.doi.org/10.24898/tandro.2018.62533>

Mohseni M, Sung S, Takov V. StatPearls [Internet]. StatPearls Publishing; Treasure Island (FL): Sep 18, 2022. Chlamydia.

Kömürçü, N., Değirmenci Öz, S., Uysal, N., Yedek, S. (2023). HPV ve Güvenli Cinsel Yaşam Konusunda Üniversite Gençlerini Bilgilendirmede Akran Eğitimi. Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Ve Araştırmaları Dergisi, 5(1), 55-64. <https://doi.org/10.46413/boneyusbad.1171532>

Saleh D, Yarrarapu SNS, Sharma S. StatPearls [Internet]. StatPearls Publishing; Treasure Island (FL): Aug 29, 2022. Herpes Simplex Type 1. Santiago-Wickey Jn, Crosby B. StatPearls [Internet]. StatPearls Publishing; Treasure Island (FL): Aug 8, 2022. Granuloma Inguinale.

Springer C, Salen P. StatPearls [Internet]. StatPearls Publishing; Treasure Island (FL): Apr 21, 2022. Gonorrhea.

Tripathi N, Mousa Oy. StatPearls [Internet]. StatPearls Publishing; Treasure Island (FL): Jun 11, 2022. Hepatitis B.

Ünsar, S., Yacan, L., & Yücel, İ. (2019). Üniversite Öğrencilerinin HIV/AIDS, Hepatit C, Hepatit B Enfeksiyon Hastalıkları Hakkındaki Farkındalık Düzeyleri. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 8(3), 250-255.

Wagenlehner Fm, Brockmeyer Nh, Discher T, Friese K, Wichelhaus Ta. The Presentation, Diagnosis, and Treatment of Sexually Transmitted Infections. Dtsch Arztebl Int. 2016 Jan 11;113(1-02):11-22.

WHO Guidelines for the Treatment of Neisseria gonorrhoeae. World Health Organization; Geneva: 2016.

Workovski Ka, Bolan Ga., Centers for Disease Control and Prevention. Sexually transmitted diseases treatment guidelines, 2015. MMWR Recomm Rep. 2015 Jun 05;64(RR-03):1-137.